

Vantaan kaupunki
Kirjaamo
PL 1100
01030 VANTAAN KAUPUNKI

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen oikaisuvaatimus Vantaan kaupungin- hallituksen antamaan päätökseen 6.10.2025 § 10

Asian tausta

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle on saapunut vahingonkorvaushakemuksia nuorilta, jotka ovat olleet lastensuojelulain mukaisesti kodin ulkopuolella sijoitettuina. Nuoret ovat hakeneet korvattaviksi sijoituksen aikana kerryttämättä jääneitä itsenäistymisvaroja. Useat hakemukset ovat koskeneet sekä aikaa ennen 1.1.2023 että sen jälkeen. Vantaan kaupunki on hylännyt itsenäistymisvaroihin liittyvät vahingonkorvausvaatimukset tai palauttanut ne Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen käsiteltäväksi.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialuejohtaja on periaatepäätöksellään 19.7.2024 § 39 linjannut, että hyvinvointialue käsittelee nuorten vahingonkorvausvaatimukset myös ajalta ennen 1.1.2023 ja perii myönnettyt itsenäistymisvarat Vantaan kaupungilta. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella on tehty päätökset nuorten vahingonkorvaushakemuksiin myös Vantaan kaupunkia koskevin osin.

Vantaan kaupungin velvollisuus vahingonkorvauksen maksamiseen, yksittäisten nuorten korvaushakemusten saapumisaika ja korvattavien itsenäistymisvarojen laskutapa

Lastensuojelulain 77 §:n 1 momentissa todetaan, että kun lapsi tai nuori on sijoitettu kodin ulkopuolelle sijoitusta avohuollon tukitoimena, 40 §:ssä tarkoitettua sijaishuoltoa tai jälkihuoltoa koskevien säännösten mukaisesti, hänen itsenäistymistään varten on kalenterikuukausittain varattava määrä, joka vastaa vähintään 40 prosenttia hänen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 14 §:ssä tarkoitetuista tuloistaan, korvauksistaan tai saamisistaan.

Elatustukilain 11 §:n 4 momentin mukaan hyvinvointialue (aiemmin ennen 1.1.2023 kunta) voi hakea elatustuen, jos lapsi on hyvinvointialueen

kustantamassa ympärivuorokautisessa hoidossa kodin ulkopuolella kalenterikuukautta pidemmän ajan. Peritystä elatustuesta tai elatusavusta 40 prosenttia säästyy nuoren itsenäistymisvaroiksi.

Voimaanpanolain (laki sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja pelastustoimeen koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta 616/2021) 25 §:n 3 momentin mukaan, jos kunta on toiminut ennen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä vastuun siirtoa joko voimassa olevan lainsäädännön tai kuntaa sitovan sopimuksen vastaisesti, kunta vastaa tästä aiheutuvista seuraamuksista.

Apulaisoikeusasiamiehen 26.6.2019 antamassa ratkaisussa EOAK/695/2018 on todettu, että kunnalla (1.1.2023 jälkeen hyvinvointialueella) on lastensuojelulain 77 §:ssä tarkoitetulla tavalla velvollisuus kerryttää itsenäistymisvaroja kodin ulkopuolisen sijoituksen ajalta. Ratkaisun mukaan elatustukilain voimaantulon 1.4.2009 jälkeen asiaa on arvioitava elatusavun vahvistamiseen johtavan menettelyn velvoittavuudesta lähtien. Vantaan kaupunki ei ole vahvistanut elatusapua huostaanotetuille lapsille, minkä vuoksi heille ei ole kertynyt itsenäistymisvaroja lastensuojelulain 77 §:ssä tarkoitetulla tavalla ajalta ennen hyvinvointialueen järjestämistä vastuun alkua 1.1.2023.

Vantaan kaupunki ei ole vahvistanut nyt kyseessä olevien huostaanotettujen lapsien elatussopimuksia tai hakenut edunvalvojan sijaista ajamaan kannetta lapsen elatusavun vahvistamiseksi. Lapsen elatuskanteeseen liittyvät tehtävät ovat sekä yleisessä edunvalvonnassa että tuomioistuimessa kiireellisesti käsiteltäviä asioita. Näin ollen vahingonkorvauksen määrää laskettaessa ei tule vähentäväksi vanhempien elatusvelvollisuuden selvittämiseen mahdollisesti kuluva aikaa elatustuen takautuvan saamisen osalta Vantaan kaupunginhallituksen päätökseen kirjatus mukaisesti. Lisäksi elatustukilain 7 §:n 1 momentin mukaan erityisen painavan syyn perusteella elatustukea voidaan myöntää takautuvasti pidemmältä kuin kolmen kalenterikuukauden ajalta.

Vantaan kaupunginhallituksen päätökseen on kirjattu, ettei lastensuojelulain 77 §:n 1 momentissa ole asetettu velvollisuutta ryhtyä aktiivisiin toimiin lapsen tai nuoren tulojen lisäämiseksi vaatimalla elatusapua vanhemmilta, jos sellaista ei ole aiemmin vahvistettu tai vaatimalla elatustukea Kelalta. Lapsen oikeuksien sopimuksen 3 artiklan mukaan kaikissa julkisen sosiaalihuollon ja hallintoviranomaisten toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Vantaan ja Keravan hyvinvointialue katsoo, että aina käsiteltäessä lasten oikeuksiin liittyviä asioita on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu lapsen oikeuksien sopimuksen 3 artiklan mukaisesti. Näin ollen sovellettaessa lastensuojelulain 77 §:n 1 momenttia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu vahvistamalla elatusapu tai hakemalla elatustuki erittäin haavoittuvassa asemassa olevien sijoitettujen lasten osalta.

Lastensuojelulain 77 §:n 2 momentin mukaan jollei lapsella tai nuorella ole sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 14 §:ssä tarkoitettuja tuloja, korvauksia tai saamia taikka jos ne ovat riittämättömät, hyvinvointialueen on tuettava sijoituksen päättyessä itsenäistymässä olevaa nuorta asumiseen, koulutukseen ja muuhun itsenäistymiseen liittyvissä menoissa tarpeellisilla itsenäistymisvaroilla. Lastensuojelulain 77 §:n 2 momentin perusteella maksettavat harkinnanvaraiset itsenäistymisvarat ovat toissijaisia 1 momenttiin nähden ja pääsääntöisesti määrältään merkittävästi pienempiä verrattuna 1 momentin perusteella määräytyviin itsenäistymisvarojen määrään ainakin tilanteissa, joissa lapsen sijoitus on kestänyt pidempään. Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen antamassa ratkaisussa (EOAK/2723/2020) on todettu, että lapsen edun kannalta on parempi, että elatusapu vahvistetaan lastensuojelulain 1 momentin perustella kummankin vanhemman osalta ja itsenäistymisvarat kerätään niistä tai Kelan niiden sijaan suorittamasta elatustuesta.

Vantaan kaupunginhallituksen päätökseen on kirjattu yksittäisten nuorten osalta, että vaikka muutoin päätettäisiin korvata itsenäistymisvaroja, niitä ei tule korvata, mikäli huostaanoton päättymisestä on yli viisi vuotta. Vantaan ja Keravan hyvinvointialue katsoo, että viiden vuoden kulumisaika on katsottava alkavaksi aikaisintaan nuoren täysi-ikäistymisestä lähtien.

Ennen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen toiminnan alkamista 1.1.2023 Vantaan kaupungin sosiaali- ja terveystoimi on korvannut edellä mainituilla perusteilla sijoitetuille nuorille heidän vahingonkorvaushakemustensa perusteella kerryttämättä jääneet itsenäistymisvarat vastaavissa tilanteissa, joissa elatussopimusta tai elatusapua ei ollut vahvistettu ja elatustukea ei ollut haettu.

Edellä mainitun perusteella Vantaan ja Keravan hyvinvointialue katsoo, että Vantaan kaupungilla on velvollisuus korvata Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle sen nuorille korvaamat Vantaan kaupungin järjestämisvastuun ajalta kerryttämättömät itsenäistymisvarat ajalta ennen 1.1.2023. Näin ollen Vantaan ja Keravan hyvinvointialue vaatii oikaisua Vantaan kaupunginhallituksen 6.10.2025 antamaan päätökseen § 10 ja vaatii Vantaan kaupunkia korvaamaan yhteensä 77.116,66 euroa viivästyskorkoineen 23.5.2025 lukien Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen Vantaan kaupungille 2.12.2024 toimittaman korvausvaatimuksen ja 23.5.2025 päivätyn lisäselvityksen mukaisesti.

Vantaalla 29.10.2025

Timo Aronkytö

Hyvinvointialuejohtaja

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue

Liitteet

- Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen Vantaan kaupungille 2.12.2024 toimittama vahingonkorvausvaatimus
- Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen lisäselvitys 23.5.2024 liitteineen